

NADŠKOF GEORG GÄNSWEIN

## Predstavitev: kardinal Robert Sarah, Moč tihote

Dragi gospod kardinal Sarah, nocoj imam čast, da spregovorim pred Vami in poslušalci, ki so nocoj zbrani v Vašo čast tukaj v knjižnici zavoda Anima. Pri tem se – če smem enkrat začeti zelo osebno – poln začudenja oziram nazaj na svoje tihe mladostne sanje, da bi nekoč postal kartuzijan po pravilu svetega Bruna.

Iz tega ni bilo nič, kakor vsi veste. Človek obrača, Bog pa obrne. Če ga pri tem ne oviramo, se moremo vedno znova samo uščipniti za lice, ker vidimo, kako Bog redno prekaša naše najbolj smeje sanje – in tudi različne želje, na katere si sami nikoli ne bi upali niti pomisliti. Tako se mi dogaja tudi danes, ko smem – kako naj rečem: kot nekakšen neprostovoljni redovniški brat – iz samostana *Mater Ecclesiae* stopiti pred Vas kot pismoñoša, ki Vam prinaša svojevrstno pismo (*sui generis*) papeža Benedikta XVI. Zaslužni papež (*Papa emeritus*) s tem pismom pretrga svoj molk, da bi počastil prav tistega duha in velike tihote svetega Bruna, kateremu sem jaz hotel nekoč posvetiti svoje življenje.

Prav ta duh pa skoraj na vsaki strani veje iz najnovejše knjige kardinala Saraha, čeprav pisec ne izhaja iz Kölna ob Renu kakor sveti Bruno, ampak iz obrobja Cerkve, kakor bi mogli misliti, če gledamo iz Rimu, namreč iz Conacryja v pretežno muslimanski Gvineji.

V tem smislu Cerkev sploh nima in ne pozna nobenega obrobja. Njeno srce in središče je povsod tam, kjer pred tabernakljem

noč in dan gori večna luč. Iz tega središča prihaja kardinal Sarah in tudi duh, ki je zaznamoval ta nocojšnji pogovor z njim.

Dovolite mi kot pismonoši še nekaj osebnih besed, preden Vam preberem Spremno besedo devetdesetletnega svetega očeta iz samostana *Mater Ecclesiae* v vatikanskih vrtovih. Pred dvema letoma me je založnik Bernhard Müller povabil, naj napišem predgovor za knjigo »Bog ali nič« izpod peresa kardinala Saraha.

Tudi to knjigo sem smel takrat predstaviti v zavodu Anima, in sicer 20. novembra, ko se Cerkev po naključju spominja svetega Gelazija iz Afrike. Na njegov god leta 2011 je papež Benedikt XVI. sprejel nadškofa Saraha v kardinalski zbor.

Danes pa se po naključju spominjamo *Marije Pomagaj*, Božje matere kot Pomočnice kristjanov. V obeh primerih pa gotovo nima svojih prstov zraven samo naključje. Kajti tokrat Bernhard Müller res ni mogel tako preprosto naprositi mene ali zaslužnega papeža za Spremno besedo k nemški izdaji nove knjige kardinala Saraha. To presenetljivo besedo papeža, ki se je umaknil in stopil vstran, moremo zato danes še enkrat dojeti samo kot popolnoma svobodno odločitev in suvereno dejanje Benedikta XVI.

Razloge za to moramo iskati v knjigi sami. Papa emeritus je seveda obe knjigi prebral najprej v francoščini, torej v jeziku, ki mu za latinščino leži na srcu in jeziku bolj kakor vsak drug tuji jezik. Če sem v svojem predzadnjem večernem pogovoru še označil kardinala Saraha za »radikalnega«, ker pojem »radikalen« kliče v spomin latinsko besedo *radix* (korenina), se mi zdaj njegova nova knjiga zdi še radikalnejša.

Kajti zdaj se mi zdi, kakor da je kardinal svoje korenine pognal tako rekoč še globje, k samim »vodnim vrelcem« krščanskega bivanja, o katerih je nekoč govoril kardinal Joseph Ratzinger.

Ta globina je tihota.

To je tisti nadvse dragoceni prostor Cerkve, ki ga ogroža pozabljenje, prostor, ki so ga že cerkveni očetje in pozneje sveti Bruno prepoznavali kot prednostno Božjo »sobo za obiske«. O tem prostoru pripoveduje zlasti nocojšnji pogovor z Nicolasem Diatom, ki v marsikaterem pogledu spominja na znamenite *Misli*

(*Penseés*) Blaisa Pascala. Zato nas tudi ne preseneča, da so v Franciji v Perpignanu tej knjigi prav v teh nemirnih dneh podelili nagrado »*Prix Spiritualités d'aujourd'hui*« – in da v Španiji, kjer družba tako željno išče novo usmeritev, ta knjiga brez sleherne reklame doživlja že tretjo naklado.

Kajti verjetno prav tega duha kartuzijanov iz tistega edinega reda na svetu, ki ga ni bilo nikoli potrebno prenoviti (!), Cerkev danes potrebuje bolj kakor vse drugo. Potrebuje ga za revolucijo tihote v nujno potrebni prenovi Cerkve v glavi in udih, saj že desetletja celo na oltarju »ni več središče križ, ampak mikrofon«, kakor kardinal Sarah lakonično pripominja na nekem mestu. Kako naj sicer Cerkev drugače kakor s takšnim zares radikalnim obratom k svojemu središču spet ustreza Kristusovemu naročilu, naj bo »sol zemlje in luč sveta«?

Mimo te pripombe pa nisem tu zato in tudi nisem poklican, da bi novo kardinalovo knjigo presojal literarno. Zato mi dovolite samo nekaj osebnih vtisov in dva ali tri navedke, preden pridem k svoji najpomembnejši nalogi ta večer. »*Moč tihote*« je seveda zelo moderna knjiga, pa vendar zadane ton in melodijo štirinajstega in šestnajstega stoletja, ko se kardinal Sarah zaupno pogovarja z Janezom Taulerjem iz Alzacije ter Janezom od Križa iz Kastilije, Španije. Vedno neustrašeno, zmeraj tudi vedro in kritično. In vedno povsem neideološko, ko navaja svetega Avguština in kardinala Godfrieda Daneelsa iz Bruslja, ki velja za eno velikih liberalnih figur katoliške Cerkve naših dni.

Kardinal Sarah se pri tem nikoli ne upogiba. Seveda nikoli ne prikriva, da se ima tudi za ohranjevalca v najboljšem besednem pomenu; je človek, ki po besedi papeža Janeza XXIII. noče varovati pepela zakladov Cerkve, ampak njihov žar, ki nas vse ogreva in oživlja, predvsem v bogoslužju svetih skrivnosti. A ne le to.

Na nekem mestu se mi zdi, da skoraj mimogrede od nog do glave preobrne težak in sorazmerno moderen očitek teodiceje – torej vprašanja, kako more Bog dopustiti trpljenje – v njenih mnogih odgovorih. Kardinal pripoveduje o srečanju z ihtočim muslimanskim otrokom, ki toži s solzami v očeh: »Ali obstaja

Alah? Zakaj je dopustil, da so umorili očija? Zakaj ni storil ničesar, da bi preprečil ta zločin?» »Bog se v svojem skrivnostnem molku kaže v solzah trpečega otroka«, odgovarja Robert Sarah, »in ne v svetovni ureditvi, ki obljublja, da bo posušila te solze. Bog ima svoj skrivnosten način, da nam je blizu v naših preizkušnjah.« Tiha Cerkev ne onemi, ampak nasprotno postaja misijonarska iz te globine. To pride čudovito do izraza na tistem mestu, kjer kardinal pesniško in hkrati stvarno poroča o bogoslužju kartuzijanov in reče: »Gregorijansko petje se ne odvraca od tihote. Prihaja iz nje in spet vodi vanjo. Rekel bi celo, da obstaja iz tihote.«

Kako presunljivo doživetje, ko »z menihi v Veliki kartuziji v večerni poltemi poje pri večernicah veliko pesem *Salve Regina*! Zadnji toni drug za drugim umirajo v otroški tihoti in ogrinjajo naše zaupanje Devici Mariji.« Tu se sklepa krog mojih mladostnih sanj.

Knjiga je – kakor bi rekel psalmist – »polna zrn kakor granatno jabolko«, polna takšnih stavkov, kar tu in tam ne izključuje ponavljanja. Tako je tudi pri dobrem učitelju, ki se zaradi gole izvirnosti nikoli ne izogiba kakšnim ponavljanjem.

Kardinal Sarah samo v teh pogovorih kar sedemkrat spregovori o tako imenovani lectio divina. To je tista stara navada, da kakšno svetopisemsko mesto okušamo in preudarjamo, kakor to delamo v krščanstvu od Origena do naših dni. O tem kardinal pravi: »Ura premišljevanja lectio divina je odlična priložnost, da se obračamo samo na Boga. Na popoln način odseva bogastvo tihote.«

Zaradi mene bi mogel o tem govoriti še sedemkrat – ali sedemkrat sedemkrat. A na koncu je ta knjiga zame postala nekakšna lectio divina, ki bi jo od srca rad priporočil vsem tukaj navzočim in po možnosti mnogim, mnogim bralcem. Knjiga je seveda nič manj kakor povabilo, še več, navodilo k svetosti in radikalni prenovi svetosti Cerkve iz njenega središča.

V jedru ta knjiga vsebuje – če tako hočete – anahronizem par excellence (najodličnejšo nesodobnost). Vendar smo kot kristjani zgrešili svojo poklicanost, če nismo anahronistični in nesodobni. Iz izvirov prvega stoletja razvija prvo Petrovo pismo in prav tako Janezovo Skrivno razodetje sijočo teologijo, ki kristjane samoumev-

no vidi kot tujce na tem svetu in v vsakem času. Njihova edina in poslednja in prava domovina je v nebesih.

V hrupu teh dni in v neurju nenehnih poročil v besedi in sliki, mi ni treba poudarjati, kako osamljen je glas in klic kardinala Saraha po tihoti, vsaj za liturgično obhajanje Cerkve. Toda preroki so vedno osamljeni. Kljub temu je Bog Abrahama, Izaka in Jakoba od Samuelovih in Davidovih dni vedno na novo klical nove preroke, za vedno nove in za rešitev življenja nujne popravke usmeritve Izraelskega ljudstva na njegovi romarski poti skozi čas. Kardinala Roberta Saraha tudi v tej knjigi ne morem videti drugače kot preroka, ki na nekem mestu apodiktično reče: »Tihota je postava božjih načrtov«.

S tem hočem priti k svoji najpomembnejši nalogi tega dne. Po protokolu papeške hiše sem smel danes dopoldne v Vatikanu sprejeti in pozdraviti predsednika Združenih držav, kakor večina od vas ve. Večja čast pa mi je, kakor moram pošteno priznati, in naloga, ki si je ne znam predstavljati trajnejše in pomembnejše, naloga, da zdaj izpolnim svojo dolžnost kot pismonoša, in Vam zdaj preberem tisto Spremno besedo, v kateri zaslužnemu papežu uspe protislovje, da pretrga svoje molčanje, zato da bi povelečeval molčanje in tihoto, ki jo kardinal Sarah tako slavi v svoji knjigi.

Zveni skoraj kakor »kvadratura kroga«, ki si jo upa s temi besedami Benedikt XVI., papež, ki se je umaknil v tihoto in v molčanje. A poslušajte pismo samo, ki ga najdete kot Spremno besedo v tej knjigi, iz katere bom zdaj bral.